

Raport Promo-LEX: potențialii concurenți electorali dar și alegătorii nu sunt puși pe picior de egalitate

Misiunea de Observare Promo-LEX a lansat astăzi, Raportul Nr.2 de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020. Raportul conține constatările, concluziile și recomandările Misiunii colectate de observatori în perioada 26 august – 15 septembrie 2020. Observarea finanțelor partidelor s-a realizat pentru perioada 2-11 septembrie 2020, iar aspectele privind înregistrarea prealabilă inclusiv până la finalizarea procedurii. Printre principalele observații se numără creșterea neuniformă a numărului de alegători, inegalitatea de șanse pentru potențialii concurenți electorali dar și categorii de alegători, cheltuieli neraportate în valoare de cel puțin 735 021 de lei, dar și asumarea de către concurenți a meritelor pentru activități efectuate pe bani publici.

Finalizarea înregistrării prealabile afectată de neglijarea înregistrărilor de după 11 septembrie 2020

La 16 septembrie 2020 s-a finalizat înregistrarea prealabilă a alegătorilor pentru votarea în secțiile ce vor fi deschise peste hotare și în regiunea transnistreană. Numărul total al înregistrărilor (2018-2020) la finalizarea procedurii a fost de 60 035, dintre care în contextul alegerilor prezidențiale – 35 910. Cele mai multe solicitări de înregistrare prealabilă, pe parcursul anului 2020, au vizat: Italia – 12 067, Marea Britanie – 9 478, Germania – 6 423 și Federația Rusă – 6 202.

Cu referire la numărul de 202 SV propuse de CEC pentru a fi constituite peste hotare, Promo-LEX tratează cu suspiciune inițiativa autorității de a majora numărul acestora, comparativ cu 150 SV planificate conform bugetului CEC, pe motiv că CEC deja deținea informații preliminare privind eventualele refuzuri ale unor state de a deschide secții în afara locațiilor misiunilor diplomatice.

Potrivit normei legale acesta este unul din cele trei criterii în baza cărora urmează să se constituie secțiile de votare. Totuși, CEC încă la data de 11 septembrie 2020, cu cinci zile până la expirarea termenelor prevăzuți pentru înregistrare, a expedit propunerile privind organizarea secțiilor peste hotare către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. În pofida prevederilor legale în materie de transparență decizională precum și a apelurilor repetate a Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte, consultarea publică a propunerilor CEC așa și nu a fost inițiată de instituție. Adoptarea deciziei privind constituirea secțiilor de votare înainte de expirarea termenului legal și fără a ține cont de toate înregistrările prealabile poate duce la pierderea încrederii publicului față de acest procedeu, dar și trezi suspiciuni de politizare a deciziei.

Inegalitate de șanse pentru concurenții electorali

În opinia Promo-LEX, cadrul legal existent nu conține prevederi precise și suficiente care ar asigura egalitatea de șanse pentru toți concurenții la scrutinul prezidențial, în special în condițiile participării și a Președintelui actual.

Contrar interpretărilor neîntemeiate și excesive ale CEC, Promo-LEX consideră că calitatea de concurent electoral o au și partidele politice și blocurile electorale care au desemnat candidați în alegerile prezidențiale. De asemenea, suntem de părere că, în lipsa prevederilor legale exprese, partidele politice în calitate de persoane juridice, pot transfera pe contul „Fond electoral” mijloace financiare în limita a 12 salarii medii pe economie pentru anul 2020. Considerăm că interpretările la același capitol utilizate de CEC la scrutinele precedente, prin care au fost acceptate donații din partea partidelor peste plafonul maxim stabilit pentru persoanele juridice, ar putea să fie aplicată în mod corespunzător și alegerilor prezidențiale, altfel ridică suspiciuni de inconsecvență din partea instituției. Contextual, reiterăm necesitatea reglementării stricte,

lipsită de interpretări, a statutului partidului politic, în contextul aspectelor ce țin de finanțarea concurentului electoral desemnat de partid.

Candidați independenți susținuți de partide politice

Până la momentul publicării raportului au fost desemnați 13 candidați, dintre care doi au fost înregistrați: Renato Usatîi (PN) și Andrei Năstase (PPPDA).

Promo-LEX subliniază că în cazul a cel puțin doi candidați independenți desemnați, Igor Dodon și Alexandr Kalinin, observatorii au raportat activități cu suportul partidelor politice.

Asumarea meritelor pentru activități efectuate pe bani publici

Potrivit Observatorilor Promo-LEX, grupurile de inițiativă(GI) au desfășurat, în această perioadă, cel puțin 158 de activități în scopul colectării semnăturilor.

De către observatori au fost raportate cel puțin 8 cazuri considerate a fi asumarea meritelor pentru activități efectuate pe bani publici. Dintre acestea, în patru cazuri este vorba de PSRM, iar în celelalte patru – de PPȘ.

Observatorii au constatat, de asemenea, două cazuri în care a fost utilizată imaginea persoanelor oficiale străine, cu referire la candidații desemnați Maia Sandu (PAS) și Igor Dodon (CI).

Rezultatele observării indică și asupra riscului de utilizare a resurselor administrative de către șeful statului, care este și candidat în alegeri.

Cheltuieli neraportate în valoare de cel puțin 735 021 de lei pentru colectarea semnăturilor

În perioada 2 – 11 septembrie 2020, volumul veniturilor și cheltuielilor declarate la CEC de către GI înregistrate este

de 1 341 255 lei. Principala sursă de finanțare a acestora au fost donațiile în mărfuri și servicii (75%).

Potrivit observării Promo-LEX, nici un GI nu a raportat cheltuieli pentru activitatea colectorilor de semnături. Mai mult, 9 GI au omis reflectarea completă a tuturor cheltuielilor efectuate în această perioadă, în quantum de cel puțin 735 021 lei. Printre cele 9 GI care au raportat cheltuieli mai mici decât estimările MO Promo-LEX se numără: GI Violeta Ivanov (PPȘ) – 261 758 lei, GI Andrei Năstase (PPPDA) – 172 196 lei, GI Igor Dodon (CI) – 168 819 lei, GI Renato Usatîi (PN)- 52 123 lei, GI Octavian Țîcu (PUN)- 34 266 lei, GI Maia Sandu (PAS)-18 978 lei, GI Andrian Candu (PRO-MOLDOVA)-14 269 lei, GI Tudor Deliu (PLDM)- 7 499 lei, GI Dorin Chirtoacă (BE UNIREA)- 5 113 lei.

Contestații și sesizări

În perioada de referință la Curtea de Apel Chișinău au fost depuse cel puțin două contestații în materie electorală împotriva hotărârilor CEC. Cinci sesizări și petiții au fost depuse la CEC, dintre care trei de către un partid/bloc electoral și două din partea unui cetățean. Tematica sesizărilor a inclus: colectarea semnăturilor pe timp de pandemie; preținse acțiuni de utilizare a resurselor administrative (2); desfășurarea agitației electorale contrar prevederilor legale și distribuire a materialelor de publicitate electorală fără date.

Potrivit informațiilor publicate, trei din cinci sesizări au fost soluționate sau a fost comunicat un răspuns. În privința altor două sesizări, constatăm tergiversarea soluționării acestora, nefiind publicată vreo decizie în termen de cel puțin șase zile.

În context, amintim că Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 34 din 13.12.2016, a constatat:

– că atât autoritățile electorale, cât și instanțele de

judecată au respins un număr mare de contestații ca fiind în afara competenței lor;

– înțelegerea lacunară de către actorii interesați a procesului de soluționare a disputelor electorale și că atât organele electorale, cât și instanțele de judecată urmau nu să-și decline competența, ci să examineze încălcările semnalate;

– datorită aplicării deficitare a legislației de către instanțele de drept comun, actorii electorali au fost, în fapt, lipsiți de un control judiciar eficient, iar Curtea Constituțională a fost pusă în imposibilitatea de a opera cu acte de constatare a încălcărilor.

Astfel, atragem atenția autorității electorale și instanțelor de judecată asupra necesității și importanței soluționării în mod eficient a litigiilor electorale și evitarea cazurilor de soluționare superficială sau nesoluționare a încălcărilor sesizate. Suplimentar, atragem atenția la obligația legală a CEC de a analiza fraudele electorale, inclusiv cele presupuse și luarea măsurilor pentru prevenirea lor.

Asigurarea unui proces electoral transparent și corect de către APL afectată de carențe

Potrivit observatorilor, doar 41% din 103 APL vizitate au aprobat decizia privind afișajul electoral și doar 39% – decizia privind oferirea spațiilor destinate întâlnirilor cu alegătorii.

Campanie electorală cu cazuri de incitare la ură și discriminare

În baza informațiilor raportate de către monitori, au fost identificate cel puțin două cazuri în care concurenții electorali au generat mesaje discriminatorii sau alte forme de intoleranță în spațiul public. În toate aceste cazuri este vorba despre Renato Usatîi (PN).

De asemenea, au fost raportate cel puțin 9 cazuri în care candidații desemnați au fost afectați de discursul de ură sau instigare la discriminare. Astfel, în 4 cazuri a fost vizat Igor Dodon (CI), în 3 cazuri a fost vizată Maia Sandu (PAS) și într-un caz au fost vizați Andrei Năstase (PPPDA) și Renato Usatîi (PN).

Criteriile care au stat la baza mesajelor de ură și instigare la discriminare au fost: dizabilitate, sex/gen, sănătate, vârsta, activitatea profesională și apartenența politică.

Misiunea de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, este desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, dar și cu sprijinul Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Monitorizarea alegerilor Prezidențiale din 1 noiembrie 2020”.

Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa IV”.

Raportul integral poate fi accesat [aici](#).

În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, prevalează prevederile stabilite de textul în limba română.

Pentru mai multe informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md